

Valtioneuvoston
asetus ruoka-
aputoimintaan
myönnettävistä
valtionavustuksista
(541/2024)

Anni Helldan
kehittämispäällikkö

Terveys- ja
hyvinvoinnin laitos
21.11.2024

Asetus 541/2024

Valtioneuvoston asetusruoka- aputoimintaan myönnettävistä valtionavustuksista

- Voimassa 1.10.2024 alkaen
- Tämän asetuksen mukaisissa valtionavustuksissa valtionapuviranomainen on Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Yleislakina valtionavustuslaki (688/2001)

21.11.2024

Vaikutukset

- Rahoituksen vakinaistaminen luo osaltaan edellytyksiä toiminnan jatkuvuudelle ja lisää rahoituksen ennakoitavuutta.
 - Käytettävissä olevat varat vahvistetaan valtion talousarviossa (momentti 33.70.54).
- Vaikuttaa positiivisesti vapaaehtoistyötä tekevien toimijoiden toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.
- Ei tuota asiasta uutta lakisääteistä tehtävää millekään taholle.
- Avustus voidaan myöntää kunnalle tai hyvinvointialueelle, joka siirtää sitä edelleen osatoteuttajille.
 - Hallinnoijana kunta: voidaan toiminnallisesti kytkeä esimerkiksi kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviin ja sisältöihin
 - Hallinnoijana hyvinvointialue: tärkeä huomioida, että ruoka-aputoiminta ei ole osa julkista sosiaaliturvaa

Tavoitteet

Avustettavan toiminnan tulee

- tukea ruoka-aputoiminnan järjestämisen edellytyksiä
- vahvistaa alueen kuntien ja sillä toimivien ruoka-aputoimijoiden tavoitteellista yhteistyötä
- vahvistaa ruoka-aputoiminnan yhteyttä ja kiinnittymistä alueella tapahtuvaan, osallisuutta edistävään ja eriarvoisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja syrjintää vähentävään hyvinvointityöhön

21.11.2024

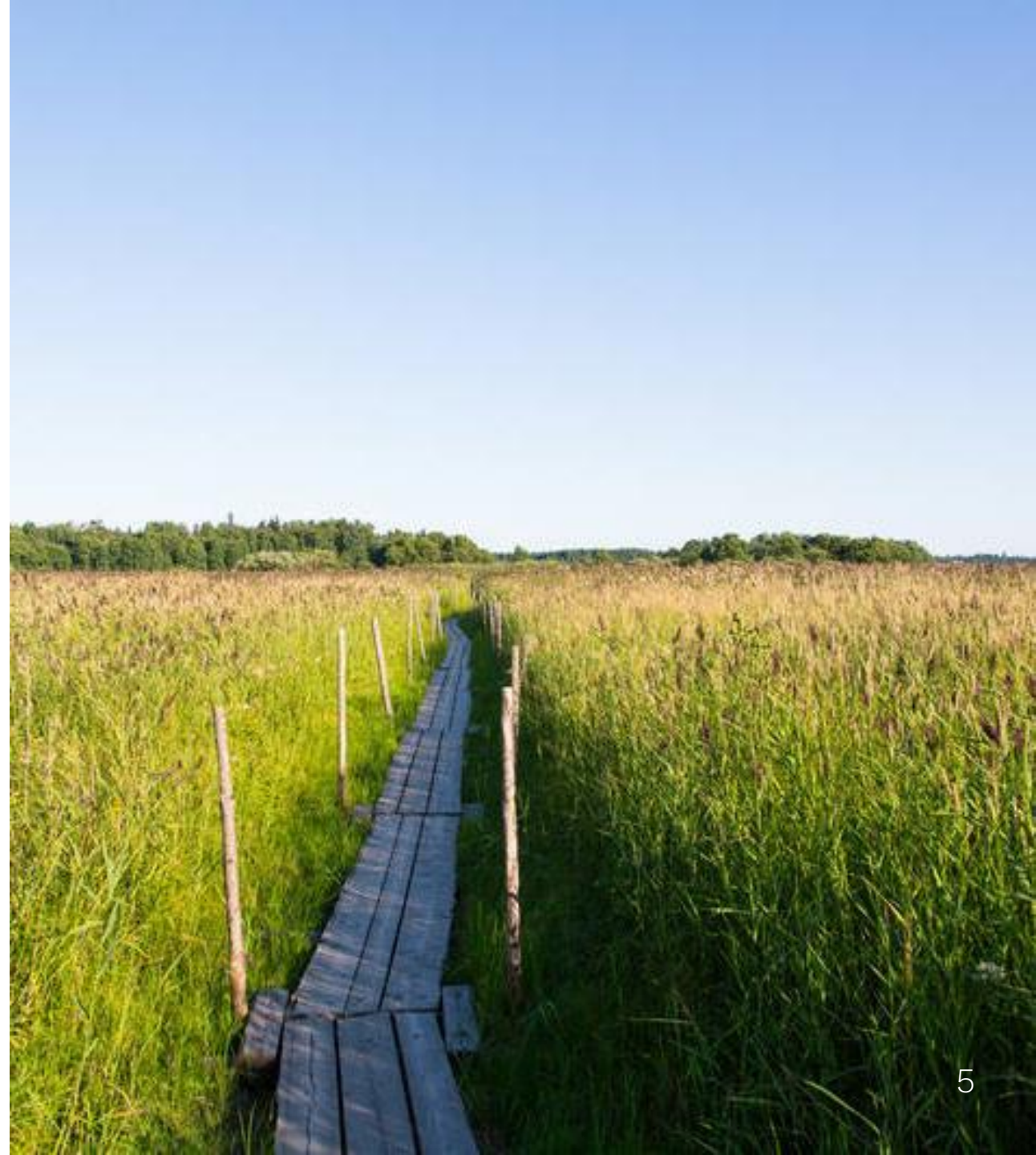

Mitä muuta asetus linjaa?

- valtionapuviranomaisen tehtävät
- haettavissa olevan avustuksen määrä pohjautuu alueen asukaslukuun
- avustuksen hakijat ja osatoteuttajat
- hakulomakkeen sisältö
- hyväksyttävät kustannukset

21.11.2024

THL:n tehtävät

- Valtionapuviranomainen:
 - avustusten myöntäminen (haku, arviointi, päätökset)
 - maksatukset (maksuerien maksaminen)
 - seuranta (väli- ja loppuraportit) ja vaikutusten arviointi
 - valvonta
 - lisäksi THL kerää tutkimus- ja seurantatietoa liittyen ruoka-avun tarpeeseen ja kehittymiseen

21.11.2024

Haku

- Haku on auki 29.11.2024-31.1.2025
- Avustusta haetaan haeavustuksia.fi-palvelun kautta
- Hakuinfo järjestetään 12.12.2024 klo 10-11.30 (Teams)
- Lisää tietoa:
thl.fi/ruoka-aputoiminta
thl.fi/mathjalpsverksamhet

21.11.2024

Kiitos!

anni.helldan@thl.fi

The logo for TUUSULA, featuring the word "TUUSULA" in white, uppercase, sans-serif font, centered within a light blue, horizontally-oriented, irregular blob shape. The background is a dark blue gradient with abstract organic shapes in yellow (top right) and pink (bottom left).

TUUSULA

Kunnat yhdessä ruoka-avun valtionavustushanketta toteuttamassa

Ruoka-aputoimintaa yhteistyössä Keski-Uudellamaalla

Hankekoordinaattori Henna Kärki

20.11.2024

Kunnat mukaan valtionavustushankkeisiin: Miksi?

- Valtakunnallisten avustuskäytänteiden muuttuessa monen paikallisen toimijan **rahoitus ja toiminnan jatkuvuus olivat uhattuina**. Ruoka-aputoiminnan asiakasmäärien ja kustannusten kasvaessa tarve toiminnan rahoitukselle oli todellinen.
- Kuntien oli **varmistettava** ruoka-aputoiminnan järjestämiseen tarkoitetun **valtionavustuksen saaminen alueen toimijoille**.
- Useampi alueen kunnista on aiemmin tukenut ruoka-aputoimintaa toteuttavia järjestöjä.
- Ruoka-aputoiminnassa **tavoitetaan heikommassa asemassa olevia kuntalaisia**. Julkisen sektorin ja ruoka-aputoimijoiden yhteistyöllä voidaan **edistää ruoka-avun saajien hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä** sekä tukea ja varmistaa ohjautuminen julkisen palvelujärjestelmän piiriin.

Kunnat mukaan valtionavustushankkeeseen: Miten?

- Kuntien johto päätti yksimielisesti, että hyvinvointialueen kunnat hakevat hanketta yhdessä. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ollut halukkuutta koordinoida hanketta.
- Useassa alueen kunnassa oli jo vahvaa yhteistyötä kunnan ja ruoka-aputoimijoiden kesken, tietoisuus toiminnan luonteesta ja toimijoista oli olemassa.
 - Osassa alueen kuntia yhteistyötä ei juurikaan oltu ennen tehty.
- Tunnistettiin tarve yhteistyölle, kun valtionavustuksen edellytyksenä oli mahdollisimman laaja alueellinen yhteistyö eri toimijoiden välillä.
- Innostajana oli alueen yhteinen malli ja ajatus siitä, että koordinoituna alueen ruoka-aputoiminta voisi olla aiempaa laadukkaampaa, kustannustehokkaampaa, turvallisempaa ja varmempaa.
- Kunnat kartoittivat alueen toimijat ja kokosivat tilannekuvan alueen ruoka-aputoiminnasta.
- Laadittiin hankesuunnitelma, johon kirjattiin yhteiset tavoitteet hankkeelle. Allekirjoitettiin yhteistyösopimus kuntien ja hyvinvointialueen kesken.

Kunnat mukaan valtionavustushankkeeseen Keski-Uudellamaalla

- **Taustalla vahva yhteinen tahtotila**

Kaikki Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnat halusivat tukea alueella ruoka-aputyötä toteuttavia järjestötoimijoita, vahvistaa useiden eri toimijoiden yhteistyötä ja turvata toiminnan jatkuvuuden alueella.

- **Nähtiin tarve yhdenmukaistaa varsin monenlaista toimintaa**

Haluttiin hyödyntää alueella hyväksi havaittuja käytänteitä ja saattaa yhteen alueen erilaisia, autonomisia toimijoita.

- **Tavoitteena on levittää alueella verkostomaista toimintamallia**

Edistetään allianssimallilla hyvinvointia ja osallisuutta sekä sektorirajat ylittävää eri toimijoiden yhteistyötä.

- **Ruoka-aputoiminnan kiinnittyminen alueen kuntien ja hyvinvointialueen palveluihin**

Yhteistyö mahdollistaa asiakasryhmien tavoittamisen ja palveluihin saattamisen.

Ruoka-aputoimintaa yhteistyössä Keski-Uudellamaalla

Hankkeen tavoitteet v. 2024

1. Tukea ja mahdollistaa järjestöjen ruoka-aputoiminnan järjestäminen ja sen jatkuvuus alueella.
2. Vahvistaa kuntien, hyvinvointialueen ja alueella toimivien ruoka-aputoimijoiden tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista yhteistyötä ihmisten osallisuuden edistämisessä sekä eriarvoisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä vähentävässä työssä.
3. Vahvistaa ja levittää koko alueelle allianssimallista koordinoitua toimintaa ruoka-avun kentällä yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Kunnat ja hyvinvointialue valtionavustushankkeessa Keski-Uudellamaalla

- Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kaikkien toimijoiden sitoutumista ja panosta toteutuksessa.
- Alueen kuusi kuntaa ja hyvinvointialue sitoutuivat edistämään hankkeen toteutusta työntekijöiden työpanoksen siirtona yhteensä 0,7 htv.
 - Kuntien hyte-työntekijöiden ohjausryhmätyöskentelyyn ja oman kunnan yhteistyötahona toimimiseen on varattu työpanoksen siirtona tehtävää työaika yhteensä 0,5 htv.
 - Hyvinvointialueen sosiaalipalveluista yhteistyöhön ja hankkeen tavoitteiden edistämiseen työpanoksen siirtona tehtävä työaika on yhteensä 0,2 htv.
- Hanketoimijoiden yhteisellä rahoituksella palkattiin hankekoordinaattori 0,5 htv:n työajalla v. 2024. Rahoitus tähän on yhteensä 20 407 euroa.
- Hankesuunnitelmaan ja yhteistyösopimukseen määriteltiin hanketoimijoiden roolit hankkeen toteutuksessa.

Kuntien rooli ruoka-aputoiminnan mahdollistajana

- Ruoka-aputoiminta ei ole kuntien lakisääteisesti avustettavaa toimintaa, mutta inhimillisesti, sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti tärkeää ja arvokasta.
- Se on järjestövetoisena herkästi haavoittuvaa sen perustuessa hävikkiruoan hyödyntämiseen ja toteutettuna vapaaehtoistoiminnan turvin pienin resurssein.
- Kunnat haluavat mahdollistaa järjestöjen toimintaedellytyksiä olemassa olevien resurssien ja palveluiden puitteissa, käytännössä avustuksina ja toimitiloina.
- Koordinoidulla yhteistyöllä tavoitellaan toiminnalle vahvempia rakenteita ja kustannusten järkevää kohdentamista. Se edesauttaa toiminnan kehittämistä elintarviketurvalliseen, ammattimaiseen ja kestävään suuntaan.
- Mahdollisuus edistää koulujen linjastoruoan hävikin vähentämistä yhteistyönä järjestöjen ruoka-aputoiminnan kanssa.

Hyvinvointialueen yhteistyö ruoka-avun hankkeessa

- Hankkeelta edellytetään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Se on välttämätöntä, kun halutaan varmistaa sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujen tarpeessa olevien ruoka-avun saajien ohjautuminen varsinaisen palvelujärjestelmän piiriin.
- Hyvinvointialueen palveluista vahvistetaan hankkeen toimijoiden osaamista tunnistaa sosiaali-, terveys- ja päihdepalveluihin ohjaamisen tarve sekä koulutetaan heitä ohjaamaan asiakkaita hyvinvointialueen palveluihin.
- Hyvinvointialueen lähineuvontapisteet hyvinvointialueen kunnissa toimivat yhteistyökumppanina tiedon välittämisessä.
- Hankkeessa jaetaan tietoa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystaloudellisen tuen mahdollisuuksista ruoka-avun asiakkaiden saataville.
- Vertaispalveluohjaajat jalkautuvat ruoka-aputoiminnan pariin ja tarjoavat palveluneuvontaa.

Pohdintaa lopuksi

- Kunnat yhdessä hyvinvointialueen kanssa jatkossa valtionavustuksen jakajana ja siten ruoka-aputoiminnan rahoituksen ja toiminnan toteuttamisen mahdollistajana.
 - Heikommassa asemassa olevan kuntalaisen hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuus, mistä se voisi muodostua jatkossa?
 - Miten voisimme kuntina vahvistaa ruoka-avun vaikuttavuutta sekä avunsaajien osallisuuden ja yhteisöllisyyden mahdollisuuksia?
 - Paraneeko avuntarvitsijan tilanne ruoka-avun keinoin? Mitä muuta kunnilta odotetaan?
 - Mitä tuemme, kun tuemme ruoka-aputoimintaa?
- Ruoka-aputoimijoiden kuuleminen ja ilmiöiden tunnistaminen ruoka-avun kentältä ja yhdessä ratkaisujen työstäminen toimijoiden ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi on tärkeää myös tulevan hankekauden valmistelua ajatellen.
- Eri toimijoiden yhteistyön kautta muodostuu vahvempi auttamisen, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen verkosto.

An aerial photograph of a lush green forested area. In the middle ground, several buildings are visible, including a prominent red barn and a white house. A body of water, likely a lake or river, is visible on the right side. The sky is filled with soft, white clouds, suggesting a bright but slightly overcast day. The overall scene is peaceful and scenic.

TUUSULA

Kiitos!

Tuusulan kunta ja alueen muut kunnat:

**Hyvinkään kaupunki, Järvenpään kaupunki, Nurmijärven
kunta, Mäntsälän kunta, Pornaisten kunta
sekä hyvinvointialue Keusote**

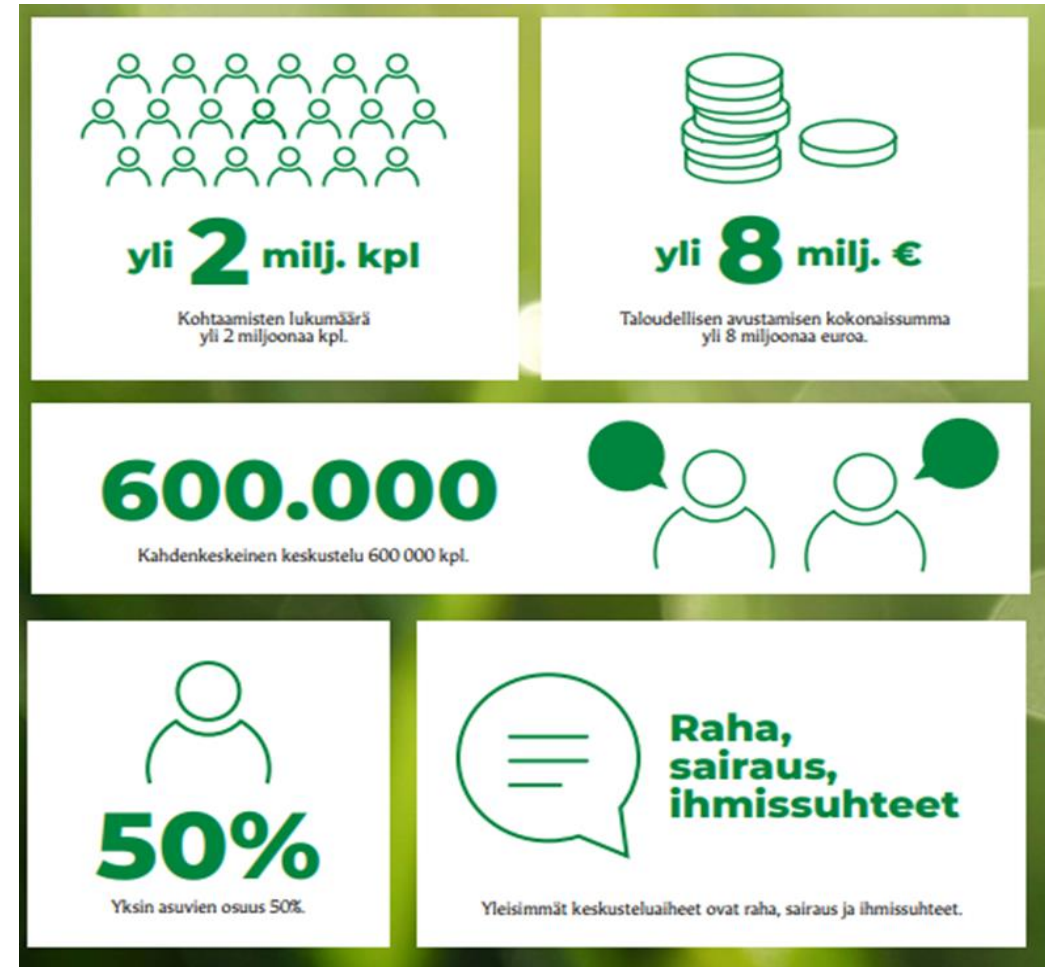
Diakoniatyö ja ruoka-apu

Ruoka-avun ajankohtaisseminaari 20.11.2024

Tiina Saarela

Diakoniatyössä

- Keskustelutukea, palveluohjausta, taloudellista apua, ruoka-apua
 - selvitetään ihmisen tilanne kokonaisvaltaisesti
 - on mahdollisuus käyttää aikaa joustavasti tai vaikka tehdä kotikäynti
- Avun saajan tai osallistujan ei tarvitse kuulua kirkkoon

Diakoniatyössä

Suomen evankelisluterilaisen kirkon diakoniatyö

- Noin 1200 diakoniatyöntekijää, **kaikkialla** Suomessa
- Diakoniatyöntekijät ovat **sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia** (sosionomi/sairaanhoitaja)
- Diakoniaa toteutetaan **yhteistyössä** hyvinvointialueilla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa myös järjestöjen kanssa.
- Diakoniatyöntekijät tekevät työtä **virkavastuulla**
 - Yksityiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniatyötä koskeva asia on pidettävä salassa. (KL10:4)
 - Henkilötietojen käsittelyyn diakoniatyössä sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia. (KL8:1)

Mistä on pula ja mihin diakoniatyö pyrkii vastaamaan

Arvostava kohtaaminen

Ruoka-apuun turvautuvan
oma ääni kuuluviin

Barrikadeille nousu yhdessä
ruoka-apua tarvitsevien ja
muiden toimijoiden kanssa

Mihin pitäisi vaikuttaa –

Pienet tulot ja
korkeat
elinkustannukset

Monet ihmiset elävät perusturvan varassa, mikä ei riitä kattamaan elinkustannuksia. Sosiaaliturvan leikkaukset pitäisi perua.

Ei saa syrjäyttää!

Päätäjien pitäisi kuunnella köyhyydessä eläviä. Ihmiset tietävät itse ratkaisuja tilanteeseen. Osallisuus myös voimaannuttaa.

Henkinen
kuormitus ja
mielenterveys

Ihmiset kokevat häpeää ja toivottomuutta. Arvostavaa kohtaamista ja toivoa tulevaisuuteen tarvitaan.

Sairastuminen
köyhdyttää

Ehkäisevä ja nopea terveydenhuolto helpottaa ihmisten taakkaa ja ahdinkoa, mutta myös säästää yhteiskunnan kustannuksia perusturvassa ja terveydenhuollossa pitkällä aikavälillä.

Seurakuntien diakoniatyö ja ruoka-apu

Ruokajakelu

hävikkiruokaa tai lahjoituksena saatua ruokaa ilmaiseksi tai nimellistä maksua vastaan

Ruokakassit

ruokakasseja, joihin on pakattu valmiiksi perustarvikkeita.

182 882 kassia vuonna 2023

Ruokailutapahtumat

ruokailuja, joihin voi tulla syömään esimerkiksi lounaan ja tavata muita ihmisiä ja saada sosiaalista tukea.

398 312 ruokailijaa vuonna 2023

Yksin vai yhdessä

Diakoniatyötä tehdään yhä enemmän määrin muiden toimijoiden kanssa

Kriisiapu ja tuki

Tarvittaessa ruoka-apuun liittyy myös muuta tukea, kuten taloudellista neuvontaa, keskusteluapua tai tukea kriisitilanteessa oleville perheille ja yksilöille

Diakoniatyö, ruoka-apu ja kotivara?

Diakonian kohtaamilla ihmisillä ei ole mahdollisuutta ylläpitää **kotivaraa**

Vähävarainen ei pysty varaamaan ruokaa tai hygieniatarvikkeita

Miten tuetaan vähävaraisen mahdollisuutta kotivaraan? Miten niiden hankkimista toimijat yhdessä voisivat tukea?

- Vesiastiat (puhtaat ja kannelliset)
- Pullovetä
- Helposti valmistettavaa ja kaikille perheenjäsenille sopivaa ruokaa
- Lemmikkien ruokaa
- Paristoilla toimiva radioja paristoja
- Paristoilla toimiva
- taskulamppu ja paristoja
- Varavirtalähde esimerkiksi puhelimen lataamista varten
- Retkikeitin ja tulitikut
- Käteistä rahaa
- Välttämättömät lääkkeet
- Joditabletteja
- Hygieniatarvikkeet
- Ensiaputarvikkeet
- Käsisammutin/
- sammutuspeite
- Ilmastointiteippi

Diakoniatyö, ruoka-apu ja varautuminen

Diakoniatyön vahvuus kriisitilanteissa perustuu keskeisesti

1. Valtakunnallinen kattavuus
2. Mahdollisuus tarjota tilat kokoontumiseen (myös keittiö) tai käydä kodeissa
3. Vahva sote-osaaminen
4. Vahva henkinen ja hengellinen osaaminen
5. Valmiit yhteydet haavoittuvassa asemassa oleviin
6. Valmiit yhteydet vapaaehtoiseihin (90 000 henkilöä koko kirkossa)
7. Valmiit verkostot alueen viranomaisiin ja järjestöihin

Kiitos!

tiina.saarela@evl.fi

Ruoka-avun etsivä työ

”Halooota.. joo minulla ei ole täällä mitään syötävää..”

Helsingin kaupungin sotepe – aikuissosiaalityö – etsivä lähityö

Eila Silinch & Markus Honkonen 2024

Helsinki

Vastauksia kysymyksiin

Ruoka-avun etsivä työ

- **Millaisia olemme ja mistä meidät tunnistaa?**
 - Olemme sosiaaliohjaajia, jotka uskaltavat kysyä, ”mitä kuuluu” ja osaamme avata keskustelun, pelkäämättä mitä asiakas kertoo tai mitä hän vailla
 - Meidät tunnistaa aktiivisesta läsnäolosta, kyselemme kuulumisia, onko tarvetta tiedotteille ja tyrkytämme ainakin oman työn esitettä sekä päällämme on huomioliivit, joissa lukee; sosiaalityö ja liiveissä on myös Helsingin kaupungin logo
- **Millaista kohtaaminen työssämme ja ruoka-avussa on?**
 - Se on välitöntä, spontaania, matalan kynnyksen toimintaa
 - Asiakaslähtöistä, aktiivista huomiointia, tarvittaessa anonyymiä ja ratkaisukeskeistä, jossa psykososiaalinen tuki keskeisessä roolissa

Vastauksia kysymyksiin

- **Miten Ruoka-avun etsivää työtä ja sen tuloksellisuutta arvioidaan?**

- Vaikeaa arvioida sosiaalityössä ylipäätään, niin myös tässä työssä
- Keräämme asiakaspalautteita, mikä on tärkein elementti tuloksellisuutta arvioitaessa
- Asiakastyötä tilastoidaan määrällisesti ja tehdään viikkoraportointia sosiaalisen raportoinnin pohjaksi

- **Miten työ poikkeaa toimistoissa tehtävästä aikuissosiaalityöstä?**

- Työ tavoittaa paljon asiakkaita, joiden tilanteet eivät välttämättä ole vielä kriisiytyneet, mutta tarvitsevat apua
- Mahdollisuus asioida anonyyminä
- Meillä ei ole päätöksenteko-oikeutta, tämä luo työhön puolueettomuutta ja rentoutta
- Vaikka meilläkin on kiire, voidaan tarvittaessa antaa asiakkaalle aikaa kiireettä
- Meidät tavoittaa helposti myös jälkikäteen – voi laittaa tekstaria perään
- Emme toimi oma-työntekijöinä

Mikä on etsivän työn tulevaisuus?

Sitä emme varmasti tiedä, mutta

- Etsivä työ on sosiaalihuoltolain (1301/2014, 7a §) mukaista toimintaa
- Ennaltaehkäisevä työmuoto on kannattavaa, sillä voidaan säästää mahdollisesti muiden palveluiden kustannuksia ja kuormitusta
- Huono-osaisuus tulee todennäköisesti lisääntymään, jolloin tämän työn tarve tuskin tulee vähenemään
- Maahanmuuttajataustaisten ihmisten avun tarve tulee tässä työssä korostumaan entisestään, on jo nyt korostunut. Esimerkkinä kansainväliset opiskelijat ja ukrainalaiset, joiden määrä Suomessa on kasvanut.
- Ikääntyneiden ihmisten lisääntyessä, myös heidän palvelutarpeensa tulee todennäköisesti näkymään etsivässä työssä
- Voidaanko tällä muuttaa maailmaa, emme tiedä, mutta yksittäisten ihmisten maailmaa on jo muutettu

Mitähän se just oikein jorisi..

Perään kehtaa myös kysellä, jos herää
myöhemmin kysyttävää

Yhteystiedot

Markus Honkonen, 040 675 4789, markus.honkonen@hel.fi

Eila Silinch, 040 675 4790, eila.silinch@hel.fi